

Su “**Salig Bangsamoro**” na nyaba i rumor bulletin na Rooted in Trust Philippine sa umang dwaka padyan. Su “Rooted and Trust” na yalun banguluan na su Internews sa yanin kahanda na endu pakempen su kabegkapayapat nu mga kena pamakatidtu a mga bityala magidsan sa global endu local a mga dalpa. Sya sa Pilipinas, yanilan pokus na su Mindanao, Labi lawan den sya sa ludep na Bangsamoro Autonomous Region and Muslim Mindanao (BARMM).

Sa kanu nyaba a padyan na nanggan sa sawal su tru timan a katigan a nakineg tanu ebpun sa kanu mga taw. Nakaida no mga taw makipantag sa stiktu a ukit na quarantine na Lanao del sur, endu saltalun na yanilan talima na su Metro manila na nakambalingan den normal. Sa maguindanao menem, na yanilan talima na langun na bagukit sa test na diretsu a pembedtuwan sa positive sa COVID endu saltalun na yanilan bun talima na su mga gamut sya sa kanu walay nilan na makagamot sa COVID-19. Su bulletin na nakaenggay sa sawal sa kanuntu a mga bityala endu saltalun na inilayanan bun su mga taw sa ngin ba i enggulan nilan amengka katawan nilanm su tidtu endu saben-sabena a bityala.

RUMOR #1

Yaa kadtalu nu mga taw na paracetamol na makagamot sa COVID-19 endu mengka magedam nu taw su symptoms nu nya a sakit na yaadn mapya lun na didn ipamamantag endu inuman bu sa mga antibiotics. Su kinaledsu nu quarantine, yaa pan kapd a mga bityala na taw na su leman, bawang, endu saging na gamut sa COVID-19.

Saguna, na daapan gamut a pakatutulo sa magaga nin i covid-19 anya. Su nalayaman tanu a gamut sya sa walay na adn antu mambu na mapatana nin sa magagan su mga gagedam tanu a sintomas. Uged na dikena intu silan su gamut sa virus anya.

Su World Health Organization (WHO) na dikena nilan ib'rikomenda i kanggamut bu sya sa walay. Kagina daapamun gamut sa nya a virus, kasalig sa daw i baginugutan tawbu matag na anantu a madtapik taw nin sa kna mapya. Adn saguna pedtukawan nu magidsan i sa western endu paganay a mga ukit na kapenggamat sa nalegkeban na dunya, endu su World Health Organization na bagitung bun sa kabagumbal nilan sa bakuna endu gamot para sa covid-19 anya.

Paracetamol na usto a magaga nin mapatana su kapegkayaw, a isa sa mga sintomas na covid-19, uged na dinin magaga mawa i covid-19 anya. Su mga pegkan a mana su leman, bawang, endu saging na di kanin madtabangan sa di ka makakwa sa covid19 a sakit. Su nalayaman tanu a gamut para sa mayaw sya sa walay na di bun makagaga.

Yaa pan mula na makin ta nin makalusak. Amayka penggedam tanu sa tanda na covid-19, na tmawag tanu sa medical experts gamit su cellphone tanu muna, amengka masulut na inggay tanu su information pantag sa mga nepus dn a ganggedam-gedam tanu. Munut tanu sa panduwan nu medical expert endu i-monitor tanu tatap su mga penggdam'n tanu.

RUMOR #2

Madake kanu mga taw i di malini mapa-rapid test atawka swab test sabap kanu lekanilan a pagitung sa umengka ma-test silan na yaadn insigida a resulta na positibo sa COVID-19.

Su kapa-test na ungaya. Amengka mapa-test ka, na dikena nengka bu yaa pinagungayan su ginawa nengka, uged na taman kanu pamilya nengka endu su dalpa nengka. Su World Health Organization na adn patadm nin sa kanu mga taw sa su Virus na dikena pedsudi sa ten i ludepan nin, yaa nin ma'na na di taw bun endwa-dwa sa kaingat taw lun.

Su kapatesting tanu sa adn covid-19 tanu ataw ka dala na masla i makadtabang nin labi dn kanu mga wata endu mga matuwa. Nyabu ba i ukit a matawan tanu u adn covid-19 tanu atawka dala. U matesting tanu na di bun makalapat su health information tanu, magidsan su mga personal a enggegesa salkita taman kanu gambebetad ta sa sakit anya (upama ka adn mnm sakit ta).

Yaa bu taman a makataw lun na su mga penggamot salkita. Saguna, na su testing a yaanin ngala na Reverse Transcription Polymerase Chain Reaction (RT-PCR) na inilagid sa bulawan i katgl nin sa kapendetect sa covid-19 a sakit. Yaa ukit na kapenggula lun na mana su Swab samples sya pakabpun sa ngilong ataw ka tid'k. Yaa nin inya ka-importante na sabap sa:

1. Ga-control nin su kablapat na virus anya.
2. Ma-detect nin su taw endu makatago sa isolation mengka kailangan.
3. Ekgalumu su kabangilay sa taw a adn dn lun i virus.

SAWAL

SAWAL

RUMOR #3

Metro Manila na nakambalingan den sa normal; endu su Lanao del sur na mapasang pamun su ukit na quarantine ka su mga taw na balityala pamun silan sa COVID-19.

"Sa Manila na pinakayan nu local government nilan sa makambalingan den sa normal su mga taw. Uged na pakagep i Lanao del sur ka makin den begkaistriktu sabap sa su mga taw na balityala pamun silan sa COVID-19, apya yanin kaaden na dala den Pandemic"
– Mama, 26-35 i lagon nin.

Su nyaba a post sa facebook na nakoma sa 755 su reaction nin, 181 comments, endu 214 shares sa ludep na pat gay minebpun sa October 3 taman sa October 6. Su nyaba a post na iniawa nilan den uged sabap kanu madakel i nka batya lun namapakay intuba makagos kano madakel a taw sa community.

SAWAL

Su Metro Manila na dala pamun makambalingan sa normal. Lalayun pamun silan sa General Community Quarantine (GCQ) ganat kanu june 1 endu nakambalingan sila sa istriktu a quarantine sa kanu ulan-ulan na august sa yanin kinoget na sabad sa kanuntu a ulan-ulan ya maytu na naka sapulo enggu lima gay kaendu katabangan so mga medical frontliners sa kakempen sa kabegkarakel nu kaso na COVID-19 .

Sakanu General Community Quarantine (GCQ) na paydu bu i pebpakayan a bamaselo a mga trak, madakel bun i pinakayan a mamoka a mga bamendagang atawka mga building uged na minumbal silan sa ukit a yamaytu na det a enggulan nu mga taw amengka sya silan sa lyu nu lekanilan a walay endu mengkla lemudep silan sa kanu mga bamendagang, su nyaba a mga ukit na mana su curfew, kapebpalak-palak sa isaka metro, kagamit sa face shield endu face mask. Lu istriktu a quarantine sa Lanao del sur n ataman bu sa October 31, nyanin sabap na kena para pabegkapisangan su mga taw ka endu makalidtas sa kanuntu a sakit. Yabu kadakel na mga hospitals a pakadtabang sa mga pasinti a aren COVID nin sya sa ludep na BARMM na 23 bu, kena mana Lusa Metro Manila na 161 a hospitals I pakadtabang salkanilan.

Sa kanu kapegkarakel nu bilang na COVID, na yabu magaga beg accommodate nu mga hospitals na endaw bu mambu I magaga nilan. Amengka edsusubla menem su mga pasinti a taliman nu hospitals nay a tidtu a kapasangan ma su mga health workers ka malugat ged silanendu mapakay pan silan a makakwa sa sakit a COVID. Su stiktu a implementasyon sa na makadtabang sa kakempen sa kalapat nu sakit a COVID-19.

ILIDTAS NENGA SU PAMILYA NENGA. PA-TEST KA. DAKA PENGGAGAMUTAN SA S'KA BU. EG-KONSULTA KA SA MAT'G'L.

Dala mawag u magamutan ta para sa covid-19, dikena nengka bu gadtabangan su dalpa sa kaawa nu nya virus, uged na kapagungayan nengka pan su mga pamilya nengka. Amengka ska atawka pamilya nengka i adn gagedam nin a apya nin a ukit na kagkayaw endu di kapyra na ginawa a kailangan i ma-test skanin sa COVID-19, na i-contact tanu su mga taw sya sa lekitanu a Barangay Health Response Teams (BHERTS) atawka tmawag tanu sa:

ILIDTAS NENGA SU PAMILYA NENGA. PA-TEST KA.

BANGSAMORO EMERGENCY HOTLINE NUMBERS

Globe: 09663018777
Smart: 09363395221

COTABATO SANITARIUM

064 429-0082

Amai Pakpak Medical Center Teleconsult:

Smart: 09991909488
Globe: 09955632722
Internal Medicine: 0927 480 8255
Pediatrics: 0927 382 2382
Ob-Gyne: 0927 480 7019
Surgery: 0961 418 4618
or 0967 315 1891